

การดำเนินคดีแบบกลุ่ม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

หมวด ๕

นายพงษ์เดช วานิชกิตติกูล

ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค ๑

ที่มา

- วิธีพิจารณาในศาลคอมมอนลอว์
- อังกฤษศตวรรษที่ ๑๓ (Group Litigation)
- West v. Randall (29 F. Cas. 718 (R.I. 1820))

กฎหมายในสหรัฐอเมริกา

❖ FRCP Rule 23

❖ The Class Action Fairness Act 2005

วัตถุประสงค์

- เพื่อหลีกเลี่ยงผลที่แตกต่างกันของคำพิพากษาในคดีที่มีมูลเหตุอย่างเดียวกัน
- เพื่อป้องกันการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- เพื่ออำนวยความสะดวกในการฟ้องคดีที่ความเสียหายมีจำนวนไม่มาก ซึ่งไม่คุ้มค่ากับการฟ้องคดี

เงื่อนไขของการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

Rule 23(a) กำหนดไว้ 4 ประการ

- ❖ 23(a)(1) numerosity จำนวนสมาชิกมากจนไม่สะดวกที่จะดำเนินคดีแพ่งสามัญ
- ❖ 23(a)(2) commonality ปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายร่วมกัน
- ❖ 23(a)(3) typicality ข้อเรียกร้องหรือข้อต่อสู้เป็นอย่างเดียวกัน
- ❖ 23(a)(4) adequacy ความสามารถอย่างเพียงพอของผู้แทนกลุ่มหรือทนายความของกลุ่ม

ประเภทคดี

Rule 23(b) กำหนดไว้ 4 ประเภท

1. 23(b)(1)(A)
2. 23(b)(1)(B)
3. 23(b)(2)
4. 23(b)(3)

ประเภทของการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

- ❖ คดีที่จำเลยเสี่ยงต่อการรับผลทางคดีที่แตกต่างกัน
- ❖ สมาชิกกลุ่มอาจได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างไม่เป็นธรรม (limited fund)
- ❖ คดีที่ต้องการ injunctive relief หรือ declaratory relief ของศาลเพื่อประโยชน์แก่สมาชิกกลุ่ม
- ❖ คดีทั่วไปที่โจทก์เป็นผู้แทนเรียกร้องค่าเสียหายแก่สมาชิกกลุ่มหรือฟ้องจำเลยกับสมาชิกกลุ่มเพื่อให้ชำระค่าเสียหายแก่โจทก์ ซึ่งต้องพิจารณา
 ๑. ปัญหาข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงร่วมกันในคดีเหนือกว่าของส่วนบุคคล
 ๒. การดำเนินคดีแบบกลุ่มเป็นวิธีที่เหนือกว่าวิธีอื่นเพื่อความเป็นธรรมและประสิทธิภาพของกระบวนการพิจารณา

ลักษณะคดีที่อาจมีการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

- ❖ สิทธิผู้บริโภค (Consumer Rights)
- ❖ หลักทรัพย์และการแข่งขันทางการค้า (Securities and Antitrust)
- ❖ สิ่งแวดล้อม (Environmental)
- ❖ ละเมิดที่มีผู้เสียหายจำนวนมาก (Mass Torts)
- ❖ สิทธิพลเมือง (Civil Rights)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

- ❖ ลักษณะ ๒ วิธีพิจารณาวิสามัญในศาลชั้นต้น หมวด ๔ การดำเนินคดีแบบกลุ่ม
- ❖ มาตรา ๒๒๒/๑ ถึง มาตรา ๒๒๒/๔๙

เงื่อนไขตาม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ลักษณะตามกฎหมายไทย

- ❖ ใช้ในทุกประเภทของคดีแพ่ง ได้แก่ สัญญา ละเมิด และคดีพิเศษอื่น เช่น คดีผู้บริโภค คดีสิ่งแวดล้อม คดีทรัพย์สินทางปัญญา คดีแรงงาน คดีเกี่ยวกับหลักทรัพย์
- ❖ เป็นการดำเนินคดีวิสามัญตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
- ❖ มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มโดยฝ่ายโจทก์เท่านั้น
- ❖ ศาลแขวงไม่มีอำนาจพิจารณาคดีแบบกลุ่ม

ลักษณะตามกฎหมายไทย

- ❖ มักเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ (ผู้เสียหายมีจำนวนมาก)
- ❖ สมาชิกกลุ่มมีสิทธิออกจากความเป็นสมาชิกกลุ่ม
- ❖ ศาลต้องมีบทบาทในการคุ้มครองดูแลและประโยชน์แก่คู่ความที่เป็นกลุ่มยิ่งกว่าคดีแพ่งทั่วไป
- ❖ การดำเนินกระบวนการพิจารณาทุกขั้นตอนต้องได้รับความเห็นชอบจากศาล

ลักษณะตามกฎหมายไทย

- ❖ คำพิพากษาผูกพันสมาชิกกลุ่มทุกคนที่ไม่ได้ขอยกจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม
- ❖ บทบาทของทนายความฝ่ายคู่ความที่เป็นกลุ่มมีความสำคัญ
- ❖ คำทนายความมีวิธีการคิดแบบใหม่ (เงินรางวัลทนาย)
- ❖ วิธีการบังคับคดีที่แตกต่างไปจากคดีแพ่งสามัญ

ข้อแตกต่างระหว่างไทยและอเมริกัน

อเมริกัน

- ❖ การดำเนินคดีแบบกลุ่มฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย
- ❖ กำหนดประเภทของคดีแบบกลุ่ม
- ❖ คดีบางประเภทสมาชิกกลุ่มออกจากกลุ่มไม่ได้และไม่ต้องส่งคำบอกกล่าว

ไทย

- ❖ การดำเนินคดีแบบกลุ่มฝ่ายโจทก์เท่านั้น
- ❖ ไม่กำหนดประเภทคดีแบบกลุ่ม
- ❖ สมาชิกกลุ่มสามารถออกจากกลุ่มได้และต้องส่งคำบอกกล่าวเสมอ

■ กลุ่มบุคคล

- บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปและไม่จำกัดจำนวนสูงสุด
- สิทธิที่จะเรียกร้องฝ่ายจำเลยเหมือนกันทุกคน
- โดยอาศัยข้อเท็จจริงและหลักกฎหมายอย่างเดียวกัน
- อยู่ในสถานะเดียวกันทุกคน เช่น ผู้บริโภค ผู้ซื้อ ลูกจ้าง
- ความเสียหายอาจไม่เหมือนกันและไม่เท่ากันทุกคน

การแบ่งกลุ่มย่อย

- มาตรา ๒๒๒/๒๔
- เป็นอำนาจศาลชั้นต้น
- ใช้ในกรณีที่ความเสียหายบุคคลในกลุ่มแตกต่างกัน
- คำสั่งศาลชั้นต้นเป็นที่สุด

สมาชิกกลุ่ม

- บุคคลแต่ละคนที่มีลักษณะและเงื่อนไขตามที่โจทก์ได้กำหนดขอบเขตของกลุ่มตามที่โจทก์กำหนดขอบเขตในคำร้องขออนุญาตดำเนินคดีแบบกลุ่ม (มาตรา ๒๒๒/๑๒(๒)) หรือศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม (มาตรา ๒๒๒/๑๒ วรรคสอง)

โจทก์ในคดีแบบกลุ่ม

- ต้องเป็นสมาชิกกลุ่ม (มาตรา ๒๒๒/๘ และ ๒๒๒/๑๒(๕))
- ได้สิทธิการเป็นสมาชิกกลุ่มมาโดยชอบ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๗)

คำฟ้องต้องแสดงโดยแจ้งชัดถึงข้ออ้างที่
อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาของกลุ่มบุคคลที่มี
ลักษณะเดียวกับโจทก์ (222/10)

โจทก์ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะที่เหมือนกัน
ของกลุ่มบุคคลที่ชัดเจนเพียงพอเพื่อให้รู้ได้ว่า
เป็นกลุ่มบุคคลใด (222/12(2))

โจทก์ได้แสดงให้เห็นว่าโจทก์เป็น
สมาชิกกลุ่ม (222/12(5))

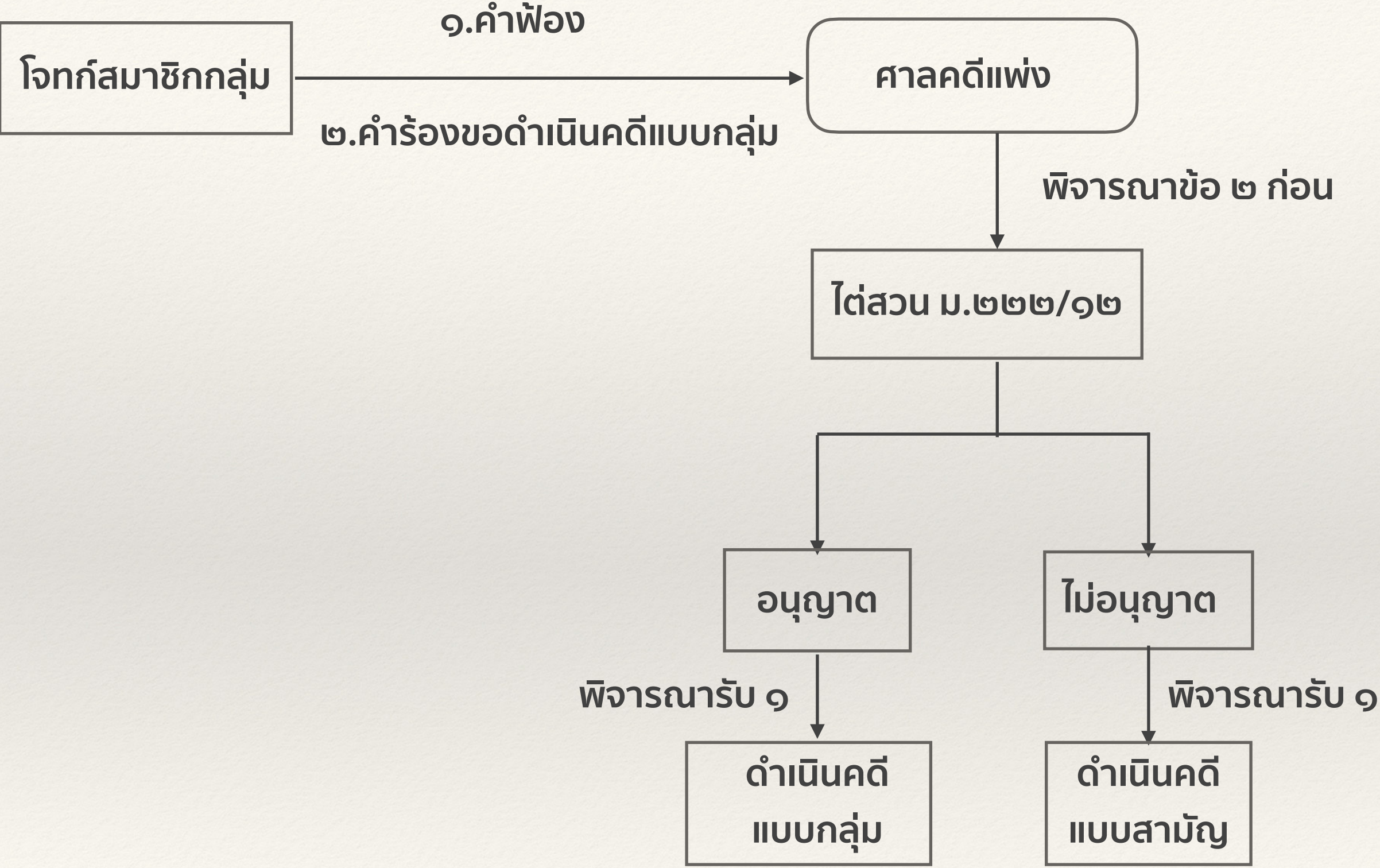
คำขอและคำฟ้อง

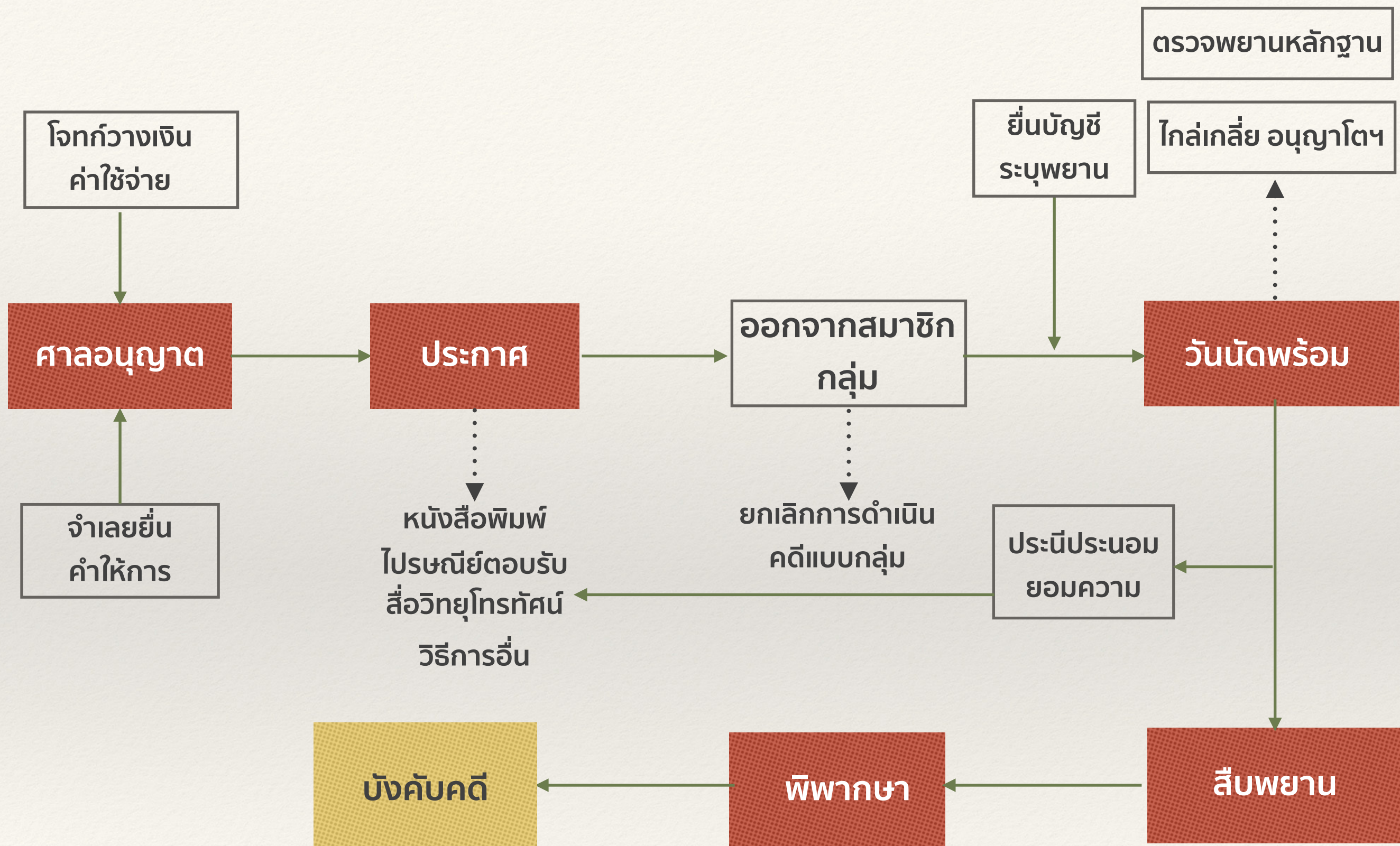
- ในคำร้องขอ โจทก์ต้องแสดงเหตุผลตามสมควรที่ศาลจะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม (ม. ๒๒๒/๙ วรรคสองและข้อกำหนดฯ ข้อ ๙)
- คำฟ้องต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด (ม. ๒๒๒/๑๐ วรรคหนึ่งและข้อกำหนดฯ ข้อ ๘)
- โจทก์ต้องยื่นคำร้องขอพร้อมคำฟ้องต่อศาล (ม. ๒๒๒/๙ วรรคหนึ่ง)
- โจทก์เสียค่าขึ้นศาลเฉพาะส่วนของโจทก์ (ม. ๒๒๒/๑๐ วรรคสอง)

การพิจารณาของศาล

- จัดส่งสำเนาคำฟ้องและคำร้องให้จำเลย
- ฟังคู่ความทุกฝ่าย
- ต้องไต่สวนให้เป็นที่น่าพอใจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 222/12
- ดำเนินการตาม ป.ว.พ. และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

ขั้นตอนการพิจารณาของศาล

สิทธิของสมาชิกกลุ่ม

- ได้รับคำบอกกล่าวคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม (มาตรา ๒๒๒/๑๕)
- ออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม (มาตรา ๒๒๒/๑๖)
- ตามมาตรา ๒๒๒/๑๗

ข้อจำกัดของสมาชิกกลุ่ม

- ฟ้องจําเลยในคดีแบบกลุ่มเป็นอีกคดีหนึ่ง (มาตรา ๒๒๒/๑๘ วรศคหนึ่ง)
- หากฟ้องไว้ก่อนพ้นกำหนดระยะเวลาของการออกจากสมาชิกกลุ่ม ศาลต้องจําหน่ายคดี (มาตรา ๒๒๒/๑๘ วรศคสอง)

คำบอกกล่าว

(มาตรา ๒๒๒/๑๕)

- มีรายการตามที่กฎหมายกำหนด
- วิธีการแจ้งสมาชิกกลุ่ม
 - ส่งคำบอกกล่าวคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มให้สมาชิกกลุ่ม
เท่าที่ทราบ
 - ประกาศทางหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายเป็นเวลาสามวันติดต่อกัน
 - สื่อมวลชนอื่น
 - หรือวิธีการอื่นใดเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควร

การยกเลิกดำเนินคดีแบบกลุ่ม

- โจทก์ไม่วางเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี (มาตรา ๒๒๒/๑๔ วรรคหนึ่ง)
- กรณีตามมาตรา ๒๒๒/๑๙
 - การดำเนินคดีแบบกลุ่มไม่คุ้มครองหรือเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกกลุ่มอย่างเพียงพอ
 - ไม่มีความจำเป็นที่จะดำเนินคดีแบบกลุ่มต่อไป
 - โจทก์และสมาชิกไม่จัดหาทนายความกลุ่มคนใหม่
- ศาลไม่อนุญาตให้สมาชิกกลุ่มเข้าแทนที่โจทก์หรือไม่มีการร้องขอเข้าแทนที่โจทก์ (มาตรา ๒๒๒/๒๖)

การเข้าแทนที่โจทก์

(มาตรา ๒๒๒/๒๕)

- (๑) เมื่อโจทก์มิได้มีคุณสมบัติตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒๒/๑๒ (๕)
- (๒) เมื่อโจทก์มรณะหรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ
- (๓) เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์โจทก์
- (๔) เมื่อโจทก์ทิ้งฟ้อง
- (๕) เมื่อคู่ความทั้งสองฝ่ายหรือโจทก์ขาดนัดพิจารณา
- (๖) เมื่อโจทก์ไม่นำพยานหลักฐานมาสืบตามมาตรา ๒๒๒/๒๒
- (๗) เมื่อโจทก์ร้องขอต่อศาลว่าไม่ประสงค์ที่จะเป็นโจทก์ดำเนินคดีแทนกลุ่มอีกต่อไป

การอุทธรณ์ฎีกา

- คำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มตาม
มาตรา ๒๒๒/๑๒ วรรคสาม
- คำสั่งหรือคำพิพากษาในประเด็นแห่งคดีตามมาตรา
๒๒๒/๔๕
- คำสั่งของเจ้าพนักงานบังคับคดีตามมาตรา ๒๒๒/๔๒

สมาชิกกลุ่มไม่มีสิทธิอุทธรณ์และฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่ง
ของศาล เว้นแต่กรณีตามมาตรา ๒๒๒/๔๒

ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา
ว่าด้วยการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

กฎหมายที่ให้อำนาจ

- ป.ว.พ. มาตรา 222/2 วรรคหนึ่ง
- ป.ว.พ. มาตรา 222/5 วรรคสาม

เนื้อหาในข้อกำหนด

- การแบ่งหมวดเป็นไปตาม ป.ว.พ. ว่าด้วยการดำเนินคดีแบบกลุ่ม
- มีหัวข้อย่อยในแต่ละหมวดเพื่อให้ง่ายต่อการค้นหา

ကမ္ဘာ ၄

မကတံသို

อำนาจศาล (ข้อ ๕)

- ขยายหรือย่นระยะเวลา
- ใน ป.ว.พ. หรือข้อกำหนด หรือที่ศาลกำหนด หรือในกฎหมายอื่น
- เพื่อดำเนินการหรือมิให้ดำเนินการก่อนสิ้นระยะเวลานั้น
- เมื่อจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

การเก็บรักษาเอกสาร (ข้อ ๖)

- สำนวนความ เอกสาร พยานหลักฐาน รายงานกระบวนการพิจารณา คำสั่ง หรือเอกสารใด ในสำนวน
- ทั้งต้นฉบับและสำเนา
- เมื่อศาลเห็นสมควร
- สั่งให้เก็บรักษาในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้

หมวด ๒

การขออนุญาตให้ดำเนินคดี แบบกลุ่ม

โจทก์ผู้แทนกลุ่ม (ข้อ ๗)

- โจทก์และสมาชิกที่ขอเข้าแทนที่โจทก์ต้องได้สิทธิการเป็นสมาชิกโดยสุจริต

คำร้องขออนุญาต (ข้อ ๙)

ต้องระบุ

- ขอบเขตของกลุ่มบุคคลให้ชัดเจน
- สมาชิกกลุ่มเท่าที่ทราบ
- สถานที่ติดต่อ (หมายเลขโทรศัพท์ อีเมล)

คำร้องขออนุญาต (ข้อ ๘)

- หากคำฟ้องหรือคำร้องฯ ไม่ถูกต้องหรือขาดสาระสำคัญ
- ศาลหรือเจ้าพนักงานคดีแบบกลุ่มอาจให้คำแนะนำ
- เพื่อให้โจทก์ทำให้ถูกต้องชัดเจน

(ทางปฏิบัติ ศาลน่าจะมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดีแบบกลุ่มตรวจคำฟ้องและคำร้องฯ ก่อน)

คำร้องขออนุญาต (ข้อ ๑๑)

หากโจทก์ต้องการแก้ไขคำร้องฯ

- ให้ทำคำร้องขอแก้ไข
- ก่อนวันนัดไต่สวนตามมาตรา ๒๒๒/๑๒

เว้นแต่ มีเหตุสมควร หรือเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเป็นข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย

สิทธิของจำเลย (ข้อ ๑๐)

- คัดค้านการขออนุญาตดำเนินคดีแบบกลุ่ม
- เป็นหนังสือ
- ภายใน ๑๕ วัน นับแต่ได้รับสำเนาคำฟ้องและคำร้องฯ

สิทธิของจำเลย (ข้อ ๑๐)

- คัดค้านการขอแก้ไขคำร้องขออนุญาตดำเนินคดีแบบกลุ่ม
- เป็นหนังสือ
- ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับสำเนาคำร้องขอแก้ไขฯ

วันไต่สวน (ข้อ ๑๒)

- ศาลต้องกำหนดโดยเร็ว
- ต้องไม่เกิน ๔๕ วันนับแต่วันส่งรับคำร้องฯ (ไม่ได้นับแต่วันยื่นคำร้องฯ)

กระบวนการไต่สวน (ข้อ ๑๓)

- ศาลกำหนดพยานหลักฐานที่คู่ความต้องไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามมาตรา ๒๒๒/๒๓
- คู่ความต้องยื่นบัญชีระบุพยานพร้อมสำเนาก่อนวันไต่สวนไม่น้อยกว่า ๗ วัน
- ห้ามศาลรับฟังพยานหลักฐานของคู่ความที่ไม่ได้ยื่นบัญชีระบุพยาน เว้นแต่มีเหตุสมควรหรือเพื่อความเที่ยง
SSM

กระบวนการโต้สวน (ข้อ ๑๔)

- คู่ความมีสิทธิ
 - ยื่นคำแถลงแสดงข้อเท็จจริง
 - ยื่นเอกสารประกอบการซักถามหรือการซักค้าน
 - ตั้งทนายความมาซักถามหรือซักค้านพยาน ซักถามพยานผู้ทรงคุณวุฒิหรือพยานผู้เชี่ยวชาญของศาล
- ศาลให้คู่ความนำสืบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นตามมาตรา ๒๒๒/๑๒

ทนายความของกลุ่ม (ข้อ ๑๕)

- การพิจารณาความสามารถของทนายความของกลุ่ม
- ศาลอาจให้ทนายความแถลงเกี่ยวกับ
 - ประวัติ
 - ประสบการณ์
 - ความเข้าใจและบทบาทหน้าที่
 - กำหนดระยะเวลาการทำงาน
 - ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

การตกลงยอมความ (ข้อ ๑๖)

- คู่ความตกลงยอมความกันได้ก่อนศาลมีคำสั่ง
- คู่ความต้องแถลงให้ศาลทราบ เพื่อประกอบการพิจารณาของศาล
- หากศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม
- ให้ศาลส่งคำบอกกล่าวคำสั่งอนุญาต พร้อมแจ้งเงื่อนไขการยอมความให้สมาชิกกลุ่มทราบในคราวเดียวกัน

การรวมพิจารณาคำร้องฯ

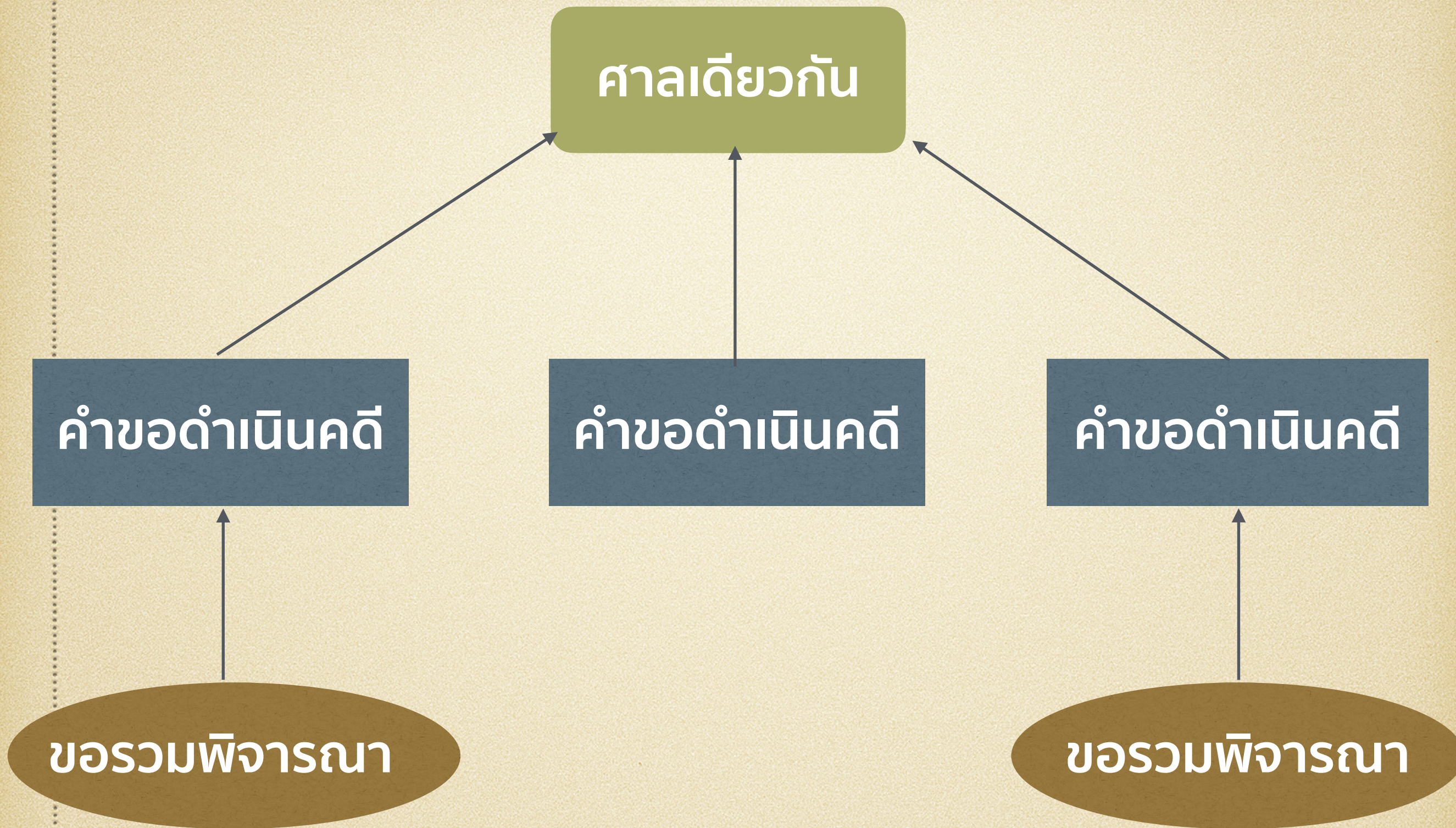
- หลักการ (ข้อ ๑๗)
- วิธีการขอ
 - ศาลเดียวกัน (ข้อ ๑๘)
 - ต่างศาลกัน (ข้อ ๑๙)
- ศาลที่มีอำนาจพิจารณารวมพิจารณา (ข้อ ๒๐)

หลักการ (ข้อ ๑๗)

- มีการยื่นคำร้องขอดำเนินคดีแบบกลุ่มหลายคดี
- ศาลจะสั่งให้รวมการพิจารณาคดีทั้งหลายดังกล่าวได้ ต่อเมื่อ
- สิทธิทั้งหลายในคดีเหล่านั้นเกิดจากข้อเท็จจริงเดียวกันและหลักกฎหมายเดียวกัน
- ลักษณะเฉพาะของกลุ่มในคดีเหล่านั้นอาจรวมกันได้ แม้ลักษณะความเสียหายแตกต่างกันก็ตาม
- เว้นแต่ส่วนได้เสียของกลุ่มบุคคลในคดีเหล่านั้นขัดแย้งกัน

วิธีการขอในศาลเดียวกัน (ข้อ ๑๘)

- คู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะยื่นคำร้องก็ได้
- ยื่นในคดีใดก็ได้
- ต้องยื่นก่อนศาลมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตฯ ในคดีหนึ่งคดีใด

วิธีการขอในศาลต่างกัน (ข้อ ๑๙)

- คู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะยื่นคำร้องก็ได้
- ยื่นในศาลใดก็ได้
- ต้องยื่นก่อนศาลมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตฯ ในคดีหนึ่งคดีใด
- ศาลที่ได้รับคำขอ ต้องแจ้งศาลอื่นเพื่อให้งดการไต่สวนชั่วคราว

ศาลที่มีอำนาจพิจารณา (ข้อ ๒๐)

- มีการขออนุญาตดำเนินคดีแบบกลุ่มในศาลหลายแห่ง
- คู่ความยื่นคำร้องขอให้รวมการพิจารณาต่อศาลหลายแห่ง
- ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณารวมการไต่สวนตามลำดับดังนี้
 - ศาลที่มูลคดีเกิด
 - ศาลที่อสังหาริมทรัพย์ตั้งอยู่
 - ศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนา
- หากคู่ความยื่นคำร้องขอฯ ต่อศาลที่มีเขตอำนาจในลักษณะเดียวกันหลายแห่ง ให้ศาลที่รับคำร้องขอฯ ไว้ก่อนพิจารณา

ศาลมูลคดี

ศาลอุทธรณ์

ศาลฎีกา

คำขอดำเนินคดี

คำขอดำเนินคดี

คำขอดำเนินคดี

ขอรวมพิจารณา

ขอรวมพิจารณา

การโอนการพิจารณาไปศาลอื่น

(ข้อ ๒๒)

- มีการยื่นคำร้องขอดำเนินคดีแบบกลุ่มหลายศาล ตามข้อ ๒๐
- หากศาลที่พิจารณาคำขอรวมเห็นว่า ศาลอีกแห่งหนึ่งเป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพยิ่งกว่า
- หากศาลอีกแห่งหนึ่งยินยอม ก็มีคำสั่งโอนคดีไปศาลนั้นได้
- หากไม่ยินยอมต้องส่งให้ประธานศาลอุทธรณ์ชี้ขาด

การพิจารณา (ข้อ ๒๑)

- ผู้ขอรวมการพิจารณาแถลงถึง
- ลักษณะเฉพาะของกลุ่มบุคคลให้ชัดเจน
- ความสะดวก
- ความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ
- การคุ้มครองสิทธิของกลุ่มบุคคลอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

การสั่งรวมการพิจารณา

(ข้อ ๒๓)

- ต้องฟังคู่ความทุกฝ่ายก่อนมีคำสั่งรวมการพิจารณาตามข้อ ๒๑
- ต้องมีคำสั่งให้ผู้ร้องคดีใดคดีหนึ่งเป็นโจทก์ โดยพิจารณาถึง
 - ความสามารถของผู้ร้องและทนายความของโจทก์ผู้ร้องคนนั้น

การพิจารณา (ข้อ ๒๓ วรรคสอง)

- ศาลอาจให้ทนายความของผู้ร้องแต่ละรายแถลงเกี่ยวกับ
 - ประวัติ
 - ประสพการณ์
 - ความเข้าใจและบทบาทหน้าที่
 - กำหนดระยะเวลาการทำงาน
 - ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

การแก้ไขคำร้องขอดำเนินคดีแบบ กลุ่มหลังรวมการพิจารณา (ข้อ ๒๔)

- คำร้องขอดำเนินคดีแบบกลุ่มแสดงลักษณะเฉพาะของกลุ่มบุคคลแตกต่างกัน
- ให้โจทก์แก้ไขคำร้องขอดำเนินคดีแบบกลุ่มให้ครอบคลุมลักษณะเฉพาะของกลุ่มบุคคลเหล่านั้น
- ให้โจทก์แก้ไขคำขอบังคับค่าที่จำเป็น

คำสั่งอนุญาต (ข้อ ๒๕)

- จำกัดขอบเขตของกลุ่มบุคคลให้ชัดเจน ใหัรู้ว่าเป็นสมาชิกของกลุ่ม
- ระบุนหรือกำหนดลักษณะของผู้ที่ไม่รวมอยู่ในกลุ่มบุคคล ใหัรู้ว่าเป็นสมาชิกของกลุ่ม

คำสั่งไม่อนุญาต (ข้อ ๒๖)

- ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปอย่างคดีสามัญ
- ก่อนศาลสั่งรับฟ้อง ให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องให้เหลือเฉพาะที่ไม่ใช่การดำเนินคดีแบบกลุ่ม

การส่งคำบอกกล่าว (ข้อ ๒๗)

- ส่งสำเนาคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม
- แก่สมาชิกกลุ่ม
- ทางไปรษณีย์ตอบรับ หรือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์
- ให้จำเลยส่งข้อมูลดังกล่าวให้ หากจำเลยมีข้อมูลชื่อและที่อยู่ของบุคคลที่อาจเป็นสมาชิกกลุ่มอยู่ในความครอบครอง

ข้อความในประกาศ (ข้อ ๒๘)

- คำบอกกล่าวและประกาศตามมาตรา ๒๒๒/๑๕ วรศ
สอง
- ศาลให้โจทก์จัดทำข้อความมาส่งศาล
- ภายในเวลาที่กำหนด

การเผยแพร่ (ข้อ ๒๙)

- ปิดประกาศไว้ที่ศาล
- ทางเว็บไซต์ของศาลหรือสำนักงานศาลยุติธรรมหรือเว็บไซต์อื่นใด
- สื่อมวลชน หรือ
- วิธีการอื่นใดเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควร เช่น SMS การประชุม วิทยุชุมชน

แผนการเผยแพร่

(ข้อ ๒๙ วรรคสอง)

- ให้โจทก์เสนอแผนงานในการเผยแพร่คำบอกกล่าว และประกาศที่จะทำให้สมาชิกกลุ่มทราบข้อมูลอย่างทั่วถึงก็ได้
- ให้ทราบกำหนดระยะเวลา ค่าใช้จ่าย ความทั่วถึง และความสามารถในการรักษาประโยชน์ของสมาชิก

ลักษณะของข้อความ (ข้อ ๓๐)

- ย่อลักษณะของกลุ่มบุคคล สิทธิของสมาชิกกลุ่ม ผลของการออกจากกลุ่ม การเป็นสมาชิกกลุ่ม และผลของคำพิพากษาที่จะผูกพันสมาชิกกลุ่ม
- ต้องมีสาระสำคัญครบถ้วน
- ใช้ถ้อยคำที่ทำให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจได้

การออกจากสมาชิกกลุ่ม

(ข้อ ๓๑)

- ออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา ตามมาตรา ๒๒๒/๑๕ (๖) ไม่ได้
- เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากศาล และศาลจะอนุญาตได้ เมื่อสมาชิกกลุ่มผู้นั้นมิได้จงใจหรือมีเหตุอันสมควร

หมวด ๓

การพิจารณาคดีแบบกลุ่ม

สิทธิของสมาชิกกลุ่ม

(ข้อ ๓๒)

- ใช้สิทธิตามมาตรา ๒๒๒/๑๗ (๒) ถึง (๗)
- แสดงข้อเท็จจริงเบื้องต้นว่ายังไม่เคยใช้สิทธิดังกล่าวมาก่อน
- มีลักษณะเฉพาะตามที่ระบุในคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม
- แนวนโยบายหรือหลักฐานประกอบ

คดีที่ฟ้องไว้ก่อนมีคำสั่งอนุญาต (ข้อ ๓๓)

- คดีที่ฟ้องไว้ก่อนศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม
- โดยสมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้ออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม
- ก่อนสิ้นระยะเวลาออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม
- เมื่อศาลเห็นเองหรือคู่ความร้องขอ
- ศาลที่รับฟ้องต้องจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ข้อพิจารณา

- โจทก์ที่ฟ้องคดีก่อนเป็นสมาชิกกลุ่มหรือไม่ ศาลต้องไต่สวนตามข้อ ๓๓ วรรคสอง
- โจทก์ที่ฟ้องคดีก่อนได้ออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มก่อนศาลสั่งจำหน่ายคดี

การเปลี่ยนทนายความของกลุ่ม

(ข้อ ๓๔ วรรคหนึ่งและสอง)

- ทนายความไม่มีความสามารถอย่างเพียงพอหรือ
ทนายความขอถอนตัว
- ให้โจทก์จัดหาทนายความคนใหม่มาดำเนินคดีแทน
ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด
- หากโจทก์ไม่จัดหา ให้ศาลประกาศให้สมาชิกกลุ่มจัดหา
ทนายความคนใหม่มาดำเนินคดีแทนภายในระยะเวลาที่
ศาลกำหนด โดยใช้วิธีตามข้อ ๒๙

ลักษณะของประกาศ (ข้อ ๓๓ วรรคสาม)

ต้องระบุถึง

1. ผลของการที่ศาลอาจสั่งยกเลิกการดำเนินคดีแบบ
กลุ่ม และ
2. หากไม่จัดหาทนายความคนใหม่ได้ภายในกำหนด ให้
ดำเนินกระบวนการต่อไปอย่างคดีสามัญ

ข้อพิจารณา

- ทนายความคนเดิมจะมีสิทธิได้รับค่าทนายความหรือเงินรางวัลทนายหรือไม่
- การคำนวณค่าทนายความหรือเงินรางวัลทนาย

การเข้าแทนที่โจทก์

(ข้อ ๓๕)

กรณีตามมาตรา ๒๒๒/๒๕ ให้ศาลส่งคำบอกกล่าวให้สมาชิกกลุ่มเท่าที่ทราบ
กับประกาศโดยใช้วิธีการตามที่เห็นสมควร ดังนี้

- ให้สมาชิกกลุ่มยื่นคำขอเข้าแทนที่โจทก์ ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด
- หากไม่มีการร้องขอเข้าแทนที่โจทก์ ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการดำเนินคดีแบบ
กลุ่มและให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปอย่างคดีสามัญ
- วิธีการตรวจสอบคำขอเข้าแทนที่โจทก์
- กำหนดเวลายื่นคำคัดค้านคำขอเข้าแทนที่โจทก์ และ
- วันนัดไต่สวนคำขอเข้าแทนที่โจทก์

หากมีคำคัดค้าน (ข้อ ๓๕ วรรคสอง)

- ให้ส่งสำเนาคำคัดค้านนั้นให้แก่ผู้ขอเข้าแทนที่โจทก์
ทนายโจทก์และจำเลย
- ประกาศโดยใช้วิธีการตามที่เห็นสมควร

การยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

(ข้อ ๓๖)

- การดำเนินคดีแบบกลุ่มไม่คุ้มครองสมาชิกกลุ่มอย่างเพียงพอ (กรณีตามข้อ ๓๔ หรือ ๓๕)
- การดำเนินคดีแบบกลุ่มไม่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกกลุ่มอย่างเพียงพอ (ส่วนได้เสียของโจทก์และสมาชิกกลุ่มขัดแย้งกัน) หรือ
- ไม่มีความจำเป็นที่จะดำเนินคดีแบบกลุ่มต่อไป (สมาชิกนอกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มจำนวนมาก)

วิธีการยกเลิก

- ปิดประกาศแจ้งกรณีดังกล่าวให้สมาชิกกลุ่มทราบไว้ที่ศาล
- ประกาศแจ้งกรณีดังกล่าวโดยใช้วิธีการที่กำหนด
- ให้ศาลไต่สวนโดยฟังคู่ความทุกฝ่ายก่อน

ผู้ไกล่เกลี่ย (ข้อ ๓๗)

- เจ้าพนักงานคดีแบบกลุ่ม
- ผู้ประนีประนอมประจำศาล
- บุคคลที่คู่ความประสงค์ร่วมกัน โดยแจ้งต่อเจ้าพนักงานคดีแบบกลุ่ม พร้อมสถานที่ติดต่อและหมายเลขโทรศัพท์ของบุคคลนั้น

วิธีการไกล่เกลี่ย

- ศาลนัดพร้อม
- ให้คู่ความมาร่วมการไกล่เกลี่ย

การยอมความ (ข้อ ๓๘)

- เมื่อคู่ความตกลงกันได้
- คู่ความอาจตกลงกันเสนอจำนวนเงินรางวัลทนายที่จำเลยต้องชำระตามมาตรา ๒๒๒/๓๗ (เบื้องต้นให้ถือว่าจำนวนเงินรางวัลดังกล่าวเป็นจำนวนที่เหมาะสม เว้นแต่มีพฤติการณ์แสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น)

การพิจารณาข้อตกลง (ข้อ ๓๙)

- คู่ความเสนอข้อตกลงยอมความ
- ก่อนประกาศหรือส่งคำบอกกล่าวตามมาตรา ๒๒๒/๓๑ ประกอบ ๒๒๒/๒๙
- ศาลอาจนัดไต่สวนเบื้องต้นเกี่ยวกับการตกลงกันหรือ ประนีประนอมยอมความ
- หากไม่เป็นธรรม หรือไม่เป็นประโยชน์กับสมาชิกกลุ่ม ศาล อาจให้คู่ความทบทวนข้อกำหนดหรือเงื่อนไขดังกล่าวก็ได้

การไต่สวนกรณียอมความ

(ข้อ ๔๐)

- หลังครบกำหนดระยะเวลาให้สมาชิกกลุ่มคัดค้านหรือแจ้งความประสงค์ออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม
- ศาลอาจนัดไต่สวนการตกลงหรือประนีประนอมยอมความ
- ให้แจ้งกับประภาศวันนัดไต่สวนให้คู่ความและสมาชิกกลุ่มที่คัดค้านทราบด้วย

เรื่องอื่นที่ไต่สวนตามข้อ ๕๐

- กรณีที่โจทก์จะถอนฟ้องตามมาตรา ๒๒๒/๒๘
- คู่ความจะเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการเป็นผู้ชี้ขาดตามมาตรา ๒๒๒/๓๐

ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

(ข้อ ๔๑)

- เกี่ยวกับความคุ้มครองหรือประโยชน์ของสมาชิกกลุ่ม
- ความสามารถของจำเลยในการชดใช้ค่าเสียหาย
- ความเป็นธรรมและเป็นประโยชน์ของข้อตกลงหรือเงื่อนไขที่ตกลงหรือ
ประนีประนอมยอมความกัน
- ความเหมาะสมของมาตรการแก้ไขเยียวยาหรือการชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทน
- หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณในการชำระเงินให้สมาชิกกลุ่ม หรือ
- เรื่องอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

อำนาจหน้าที่ของเจ้า
พนักงานคดีแบบกลุ่ม

การตรวจสอบข้อเท็จจริงในคดี

(ข้อ ๔๒)

- มีความจำเป็นเพื่อให้ได้ความชัดเจนในข้อเท็จจริง
- อาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดีแบบกลุ่มตรวจสอบในประเด็นต่อไปนี้
 1. พยานหลักฐานอันเป็นประเด็นแห่งคดี
 2. ลักษณะโดยชัดเจนของกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มย่อยที่จะต้องผูกพันตามคำพิพากษา
 3. หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณในการชำระเงินให้สมาชิกกลุ่ม
 4. ระยะเวลาและการทำงานของทนายความฝ่ายโจทก์
 5. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินคดีแบบกลุ่ม หรือ
 6. ข้อเท็จจริงอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาพิพากษาคดี

การแสวงหาข้อมูล

(ข้อ ๔๒ วรรคสอง)

- ประสานงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอให้ตรวจสอบพิสูจน์
- ขอข้อมูลที่จำเป็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- มีหนังสือเรียกบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาให้ข้อมูลหรือจัดส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการดำเนินการ
- จัดทำรายงานเสนอต่อศาล โดยอาจระบุถึงพยานหลักฐาน ที่ศาลเห็นสมควรเรียกมาสืบเพิ่มเติมหรือผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ที่ศาลสมควรรับฟังความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีตามมาตรา ๒๒๒/๒๓

รายงานของเจ้าพนักงานคดีฯ

(ข้อ ๔๓)

- ศาลแจ้งพยานหลักฐานหรือความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญตามรายงานของเจ้าพนักงานคดีแบบ กลุ่มให้คู่ความทราบ
- ก่อนการสืบพยานนั้นตามสมควร
- คู่ความอาจโต้แย้งพยานหลักฐานดังกล่าวหรือเรียก ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมได้

ตรวจสอบคำพยาน (ข้อ ๔๕)

- คำพยานที่บันทึกลงในวัสดุ ซึ่งสามารถถ่ายทอดเป็นภาพหรือเสียง หรือโดยใช้วิธีการอื่นใด ตามมาตรา ๑๒๑ วรรคสอง
- ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อความในบันทึกคำพยานดังกล่าว
- จัดทำสำเนาข้อความดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร หรือสิ่งบันทึกอย่างอื่น

ตรวจสอบกระบวนการพิจารณา (ข้อ ๔๖)

- ตรวจสอบและดูแลให้คู่ความดำเนินคดีไปตามขั้นตอนของกฎหมาย
- หากพบว่า มีข้อบกพร่อง ให้รายงานต่อศาลพร้อมด้วยแนวทางแก้ไขโดยเร็ว เพื่อให้ศาลพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

การไต่สวนของศาล (ข้อ ๔๔)

ใช้ข้อมูลที่ได้จากรายงานของเจ้าพนักงาน
คดีแบบกลุ่มเป็นแนวทางในการซักถาม
พยานก็ได้

หมวด ๕

คำพิพากษาและการบังคับคดี

กรณีมีกลุ่มย่อย (ข้อ ๔๗)

- หากมีการแบ่งกลุ่มย่อยตามมาตรา ๒๒๒/๒๔
- ศาลต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณเงิน หรือ มาตรการแก้ไขเยียวยาแก่กลุ่มย่อยให้ชัดเจน

การปฏิบัติตามคำพิพากษา (ข้อ ๔๘)

- การเยียวยาสมาชิกกลุ่มเป็นการชำระเงิน
- เงินที่สมาชิกกลุ่มมีสิทธิได้รับมีจำนวนน้อยไม่คุ้มกับ
ภาระการพิสูจน์
- ศาลเห็นสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขใน
การปฏิบัติตามคำพิพากษา

ข้อขัดข้องการในการบังคับ

(ข้อ ๔๙)

- กรณีตามมาตรา ๒๒๒/๓๘ หรือมีข้อขัดข้องในการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
- ศาลอาจมอบหมายเจ้าพนักงานคดีแบบกลุ่มตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงและแนวทางแก้ไข
- ศาลฟังสมาชิกกลุ่มประกอบรายงาน
- ศาลออกคำบังคับเพิ่มเติม

ทนายความชั้นบังคับคดี

(ข้อ ๕๐)

- ปรากฏต่อศาลในชั้นบังคับคดี
- ทนายความของกลุ่มไม่สามารถคุ้มครองประโยชน์สมาชิกกลุ่ม
- ศาลสั่งให้โจทก์หรือสมาชิกกลุ่มเปลี่ยนทนายความ
- ต้องประกาศการเปลี่ยนทนายความให้สมาชิกกลุ่มทราบตามวิธีการในข้อ ๓๔

การระงับจ่ายเงินรางวัลทนาย (ข้อ ๕๐ วรรคสาม)

- ระหว่างจัดหาทนายความคนใหม่ในชั้นบังคับคดี
- ศาลสั่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีระงับการจ่ายเงินรางวัลไว้ก่อน
- จนกว่าจะมีคำสั่งตั้งทนายความคนใหม่ (และกำหนดเงินรางวัลทนายใหม่ตามข้อ ๕๐ วรรคสอง)

เงินรางวัลทนาย (ข้อ ๕๑)

- การกำหนดจำนวนเงินรางวัลทนายความของกลุ่ม
- ให้ทนายความของกลุ่มทั้งคนเดิมและคนใหม่ ในกรณีที่ มีการเปลี่ยนทนายความ แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ ระยะเวลาและการทำงานได้

การขอรับชำระหนี้ (ข้อ ๕๒)

- คู่ความและสมาชิกกลุ่มต้องตรวจและโต้แย้งคำขอรับชำระหนี้ ภายใน ๓๐ วันนับแต่พ้นกำหนดเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้
- หากทำไม่ทันเพราะเหตุสุดวิสัย
- เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจสั่งให้ขยายระยะเวลาได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อพิจารณา

- การยื่นคำขอขยายระยะเวลาการขอรับชำระหนี้ต้องยื่นก่อนพ้นกำหนดระยะเวลาหรือไม่
- ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาต่อศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับคดี

การสอบสวนคำขอรับชำระหนี้

(ข้อ ๕๓)

- เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจสั่ง
 - คู่ความ
 - สมาชิกกลุ่ม
 - ผู้มีส่วนได้เสีย
 - บุคคลที่เกี่ยวข้อง
- จัดทำหรือส่งเอกสารใด ๆ เสนอต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี

កម្រិត ៥

ខុត្តរណ៍និងភ្នាក់

การอุทธรณ์คำสั่งดำเนินคดีแบบกลุ่ม (ข้อ ๕๔)

- ทำเป็นหนังสือพร้อมสำเนาให้จำเลยอุทธรณ์
- ยื่นต่อศาลชั้นต้นซึ่งมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาต
- ภายในกำหนดเวลา ๗ วันนับแต่วันที่มีคำสั่ง (ไม่ใช่ นับ
แต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง)

คำออุทธรณ

(ข้อ ๕๔ วรรคสอง)

- ทำเป็นหนังสือพร้อมสำเนาให้โจทก์
- ภายในกำหนดเวลา ๗ วัน นับแต่วันส่งสำเนาออุทธรณ
(ไม่ใช่ นับแต่วันที่ได้รับสำเนาออุทธรณ)

การแจ้งสมาชิกในชั้นอุทธรณ์และฎีกา (ข้อ ๕๕)

- หากมีการอุทธรณ์หรือฎีกาคำสั่งหรือคำพิพากษา
- ต้องประกาศตามวิธีในข้อ ๒๙ แจ้งให้สมาชิกกลุ่มทราบ

กำหนดเวลาพิจารณาอุทธรณ์ (ข้อ ๕๖)

- ศาลชั้นอุทธรณ์ต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่น่าคดีลงสารบบความ
- หากพ้นกำหนด ๑ ปี นับแต่วันที่น่าคดีลงสารบบความ ให้บันทึกเหตุแห่งพฤติการณ์พิเศษที่ล่าช้าไว้ในสำนวน